Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena *Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A, Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colonă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta" ese în fiecare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șese lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șese lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 202. Brașovŭ, Vinerĭ 8 (20) Septemvre 1889.

Din causa sfintei sĕrbătorĭ de mâne, diarulŭ nu va apăré până Sâmbătă séra

La situațiunea economică a Ardealului.

I.

Brașovŭ, 7 Septemvre v.

In rĕspunsulŭ ce l'a datŭ Escelența Sa ministrulŭ Szapary comitetului esposiției agricole dela Clușiu din dilele trecute, a disŭ că dênsulŭ cunósce și apretiéză pe deplinŭ importanța strategică și economică a Ardélului și o va studia de apróe în scopŭ de a-i ameliora situațiunea.

Suntŭ frumóse fără îndoiélă cuvintele și promisiunile ministrului de comerciu și unŭ optimistŭ, care nu cunósce de locŭ raporturile țĕrii nóstre, s'ar puté chiar insufleți de ele. Dér noi suntemŭ „Stanŭ pățitulŭ" și nu mai dămŭ nicĭ unŭ banŭ frântŭ pe promisiunĭ, fiă chiar patentate ministeriale. Noi pretindemŭ fapte și mĕsurĭ, carĭ sĕ fiă în stare a curma câtŭ mai în grabă rĕulŭ ce bântue și care a adusŭ la sapă de lemnŭ cea mai frumósă țĕră din monarchia austro-ungară.

Are acum Escelența Sa lipsă de nouĕ studii și anchete asupra situațiunei economice a Ardélului ca sĕ pótă face ceva pentru elŭ? Óre afară de puținii deputațĭ ai naționalitățilorŭ, neardelenĭ și Sașĭ ardelenĭ, carĭ necontenitŭ strigau înzadarŭ, că Ardélulŭ se prăpădesce, n'au fostŭ și nu suntŭ destui deputațĭ ungurĭ și secui din Ardélŭ, membrii cu mare trecere în parlamentulŭ ungarŭ sprijinitorĭ înfocațĭ ai regimului actualŭ, mâna dréptă a lui Tisza și a guvernului ce a provocatŭ acestŭ cataclismŭ asupra Ardélului, nu suntŭ, dicemŭ, destui deputațĭ ungurĭ și secui, carĭ arŭ puté sĕ cunóscă raporturile etnografice și economice ale Ardélului și prin urmare arŭ puté sĕ scie de ce sufere elŭ?

Ore unŭ Csernatonyi, stêlpulŭ principalŭ alŭ lui Tisza și unŭ Horvath Gyula, care până de curêndŭ se fălea a fi mâna lui dréptă, nu suntŭ Ardelenĭ? Afară de aceea în partidele opozitiei apponyiste și kossuthiste nu suntŭ destui deputațĭ fruntașĭ, carĭ sĕ pótă esplica și pricepe rolulŭ Ardelului și sĕ cunóscă relele de carĭ sufere elŭ? Oare unŭ Ugron Gabor, Orban Balazs, unŭ Györffy Gyula nu suntŭ totŭ ardelenĭ?

Și până acuma, n'au venitŭ dela Pesta comisiunĭ peste comisiunĭ, anchete peste anchete, carĭ avéu sĕ studieze situația economică a Ardélului? Și alesu-s'a óre ceva din studiile și cercetările lorŭ?

Absolutŭ nimicŭ. Studii s'au făcutŭ destule, dér fără nicĭ unŭ sporŭ și fără de nicĭ o ispravă.

Totŭ cam acestŭ resultatŭ îlŭ vorŭ avé și nouĕle studii, ce voiesce sĕ le facă ministrulŭ Szapary, carĭ nu potŭ decâtŭ se temporiseze lucrulŭ și sĕ-lŭ amâne la calendele grecescĭ. Insĕ în casulŭ de față nu e lipsă de temporisărĭ cu vorbe frumóse, dér góle, ci se recerŭ fapte positive, spre îmbunătățirea relelorŭ și neajunsurilorŭ esistente.

Nu voimŭ sĕ fimŭ însĕ nedreptĭ față cu intențiunile bune, ce póte le va avé ministrulŭ de comerciu, și fiind-că Escelența Sa voiesce sĕ facă ceva pentru Ardealŭ în genere, sĕ ne dea voiă a-i împrospĕta în memoriă câteva fapte, carĭ îi potŭ servì dreptŭ călăuză.

In prima liniă credemŭ, că ministrulŭ Szapáry trebue sĕ se gândéscă seriosŭ a pune capĕtŭ luptei vamale cu România.

Noi n'amŭ atinsŭ până acuma cestiunea acésta în fondŭ, pentru ca sĕ nu fimŭ acusațĭ de lipsă de patriotismŭ orĭ de tendințe centrifugale, dacoromaniste ș. a. Dér în viéța popórelorŭ ca și în viéța individului suntŭ momente, în carĭ tăcerea orĭ nepăsarea este o crimă, o sinucidere atâtŭ pentru poporŭ, câtŭ și pentru țĕră. La acestŭ punctŭ amŭ ajunsŭ și noi Ardelenii.

Ca probă ne potŭ servì cele esperiate la întrunirea Associațiunei nóstre transilvane, ținută în dilele trecute în Făgărașŭ. Acolo în discursulŭ sĕu de bineventare ne-a spusŭ părintele vicarŭ Basiliu Rațiu, că în anulŭ 1874 s'au adunatŭ pentru scopurile de cultură ale Associațiunei din cele 87 comune ale acelui frumosŭ ținutŭ, curatŭ românescŭ, de fiecare sufletŭ câte 4 crucerĭ, dér acum după 15 anĭ de muncă nu s'au pututŭ colecta de sufletŭ decâtŭ numai câte 1 cruceŭ, cu tóte suprasolvirile unorŭ particularĭ și a unorŭ comune mai însemnate, ca Șinca vechiă, Tohanulŭ vechiu, Pórta, și că 60—70 comune n'au pututŭ contribuì absolutŭ cu nimica și au trimisŭ listele góle înapoi.

Sĕ fiă óre lipsă despatriotismŭ séu de interesŭ față cu scopurile Associațiunei causa acestei deosebirĭ? Nu, căcĭ noi amŭ vĕdutŭ acolo mare parte de preoțĭ, învĕțătorĭ, notarĭ, ba și țĕranĭ simpli urmândŭ cu atențiune și cu interesŭ mersulŭ ședințelorŭ Associațiunei, și luândŭ parte activă la discuțiunĭ. Părintele vicarŭ însĕ ne-a spus'o însușĭ: că *lipsa generală*, că *starea materială cea critică* a populațiunei și a comunelorŭ este causa pentru care nu s'a pututŭ colecta mai multŭ.

Afară de aceea noi înșine cunóscemŭ sate în țéra Oltului, unde înainte cu 10, 15 ani abia erau 2—3 persóne absente în vecina Româniă, dér acum mergŭ pe fiecare anŭ cu sutele acolo, unde petrecŭ timpŭ mai lungŭ séu mai scurtŭ până ce și-au adunatŭ capitalulŭ necesarŭ ca sĕ se scape de datorii. Adĭ pentru cei din țéra Oltului este la modă mergerea în România și piedecile ce se punŭ la estradarea pașapórtelorŭ le evită și paraliséză prin trecerea peste vama cucului. Totŭ așa stă lucrulŭ și în satele săsescĭ din apropierea Oltului, fiă amestecate, fiă pure. Cu deosebire câtŭ pentru satele din jurulŭ Cohalmului cum e Cața etc. nu scii décă din populațiune, fiă Sașĭ séu Românĭ, se află mai multă în satŭ orĭ în România, și viceversa. Ĕr Sașii de pe la Mediașŭ și Sighișóra, fiindŭ mai îndepărtațĭ de România, emigréză cu totulŭ, se ducŭ cu sutele în America și Australia. De Sĕcui nicĭ că mai pomenimŭ, căcĭ ei se află pe timpulŭ verei cu decile de mii la lucru în România.

Tóte aceste împrejurărĭ privescŭ numai poporațiunea rurală și nicĭdecum clasa meseriașilorŭ și a neguțătorilorŭ, carĭ au fostŭ ruinațĭ cu totulŭ în urma rĕsboiului vamalŭ.

Dér fiindŭ că s'a disŭ că rĕsboiulŭ vamalŭ cu România s'a înscenatŭ mai vêrtosŭ în scopŭ de a ne ferì pe noi de pagube însemnate din partea pestei bovine ce se propagă prin vitele din România, fiă-ne permisŭ a dice și noi unŭ cuvêntŭ cu privire la acésta, într'unŭ articulŭ următorŭ.

DIN AFARĂ.

Alianța între Francia și Rusia.

„Agenția Reuter" a comunicatŭ diarelorŭ engleze următórele scirĭ din Petsrsburgŭ: Noutatea publicată nu de multŭ în diarulŭ „Daily News", despre unŭ proiectŭ de alianță între Francia și Rusia ce s'ar încheia la primăvéra viitóre, e lipsită de orĭ-ce temeiu. Rusia n'are interesŭ sĕ aducă modificărĭ înțelegerei ce garantéză în modŭ eficace pacea europénă, dândŭ acestorŭ douĕ puterĭ o forță impunĕtóre, fără sĕ se dea vre-unŭ pretextŭ de agresiune, pe când încheiarea unei alianțe formale, fără sĕ fiă mai avantagiósă uneia séu alteia din cele douĕ puterĭ, ar putea sĕ aibă de efectŭ, ca sĕ provóce o explosițiune imediată a ostilitățilorŭ.

„Universal-Zeitung" din Viena asigură, că contele Șuvaloff, ambasadorŭ la Berlin, ar avé ordinŭ din partea Țarului, ca sĕ comunice împĕratului germanŭ încheiarea înțelegerei franco-ruse în aceiașĭ termenĭ, în carĭ altă dată s'a comunicatŭ la Petersburgŭ încheiarea înțelegerei austro-germane. Diarulŭ vienezŭ adaogă: Décă alegerile în Franța vorŭ fi favorabile actualilorŭ deținĕtorĭ ai puterei, camerile vorŭ fi informate de guvernŭ în privința acastui acordŭ.

Concentărĭ militare bulgare.

Cetimŭ în „Românulŭ": O persónă sosită aséră din Rusciucŭ ne spune, că dilnicŭ trecŭ din România câte 40—50 de supușĭ bulgarĭ, ducêndu-se toțĭ spre a se încorpora în diferitele regimente, din carĭ facŭ parte. De asemenea ni-a spusŭ aceiașĭ persónă, că mulțĭ învĕțătorĭ și institutorĭ bulgarĭ părăsescŭ catedrele lorŭ și se ducŭ la concentrare.

Starea de asediu în Rusia.

„Pravitelstveui Viestnik" în numĕrulŭ sĕu dela 4 Septemvre publică ucazulŭ imperialŭ, prin care se proclamă starea de asediu (usilenaia Ohrana) în guvernamentele Petersburgŭ, Moscva, Charcof, Kiev, Volhinia, Podalska, Rostov-pe-Don, Taganrag, Odesa, Cherzon și Basarabia.

Intrevederea împĕratului Wilhelm cu Țarevicĭ.

Diarele ruse comentéză întrevederea dela Hanovera a împĕratului Vilhelm cu moștenitorulŭ tronului Rusiei fórte măgulitorŭ pentru Germania. „Moscovskie Viedomosti" scrie cu acéstă ocasiune următórele: Acéstă întrevedere e celŭ mai mare semnŭ, că pacea nu va fi turburată, de ore-ce Rusia și Germania, carĭ suntŭ singurele state, ce potŭ scóte sabia din técă, nu vorŭ face acésta.

Alegerile în Francia.

Guvernulŭ republicei francese desfășură o activitate deosebită în vederea apropiărei alegerilorŭ de deputațĭ. Ca și miniștri de interne, de finanțe, de justițiă și de culte, a adresatŭ acum și ministrulŭ de agricultură Faye o circulară către funcționarii subordonațĭ lui, în care în face atențĭ, „că ei n'ar puté nicĭ decum sĕ observe în timpulŭ alegerilorŭ o atitudine de totŭ neutrală. Toțĭ funcționarii suntŭ îndatorațĭ sĕ servéscă republicei cu totŭ devotamentulŭ. O atitudine pasivă în lupta electorală ce începe ar fi decĭ condamnabilă, o pășire dușmană în contra republicei însĕ ar fi o fățișe călcare a datorinței și nu s'ar puté tolera". Cum vedemŭ, guvernulŭ face de acum presiunĭ; ce va fi în timpulŭ alegerilorŭ?

Bosniacii-Herțegovienii către Țarulŭ.

Telegrama, ce emigranții bosniacĭ-herțegovinenĭ au adresat'o împĕratului rusescŭ cu ocasiunea onomasticei sale, se dice că a fostŭ compusă de Mitropolitulŭ Mihailŭ și trimésă de dervișulŭ Beg Ljubovic, care a fostŭ mai nainte funcționarŭ turcescŭ în Racka. Cuprinsulŭ telegramei e acesta: Maiestății sale Alexandru III în Petersburg. Cu cea mai adêncă supunere presentămŭ modesta nóstră gratulațiune de prea înalța di a numelui cu présupusa rugare: Maiestatea Vostră sĕ binevoiéscă, ca fiiu alŭ împĕratului, alŭ liberatorului, a continua opera de liberare întreruptă. In numele Sêrbilorŭ bosniacĭ-herțegovinenĭ fără deosebire de credință: (urméză subscrierile trimițĕtorilorŭ în numĕrŭ de dece).

„Fiascurĭ continue."

Sub acestŭ titlu împărtășesce „Budapester Tagblatt", că noua lege asupra *impositului pe spirtŭ* a făcutŭ fiasco nu numai în privința *financiară*, ci și în privința *economică.* De geaba dice ministeriulŭ de finance, că cele 20 milióne preliminate vorŭ întra (décă va voì Dumnedeu), căcĭ chiar motivarea ce elŭ a făcut'o proiectului de lege respectivŭ ne spune destulŭ de elocentŭ, că ministrulŭ de finance a așteptatŭ sĕ aibă unŭ venitŭ de 30 de milióne și că prin urmare 20 de milióne, décă vorŭ și întra, numai unŭ succesŭ nu vorŭ dovedi.

Dér acéstă nenorocită dare pe spirtŭ — dice mai departe „Bud. Tagbl." — ni-se presentă acuma dintr'o nouă laturе. Până acuma credeamŭ, că numai ministrulŭ de finance și consumentulŭ vorŭ fi nemulțumițĭ cu ea; ministrulŭ de finance, care a încassatŭ mai puținŭ, și consumentulŭ, care abia îșĭ mai póte plăti adĭ rachiulŭ sĕu, dér puteamŭ totușĭ sĕ sperămŭ, că marii industriașĭ vorŭ fi mulțumițĭ cu noua lege.

Lucru dureros însĕ, în timpul din urmă au pĕtrunsŭ în publicitate scirĭ, carĭ dovedescŭ, că noulŭ impositŭ de spirtŭ n'a adusŭ binecuvêntare nicĭ fabricelorŭ de spirtŭ industriale și economice, ba că acéstă lege devine o formală catastrofă pentru toțĭ aceia, carĭ participă la resul-

tatele ei directŭ orĭ indirectŭ. Ultima adunare generală a reuniunei regnicolare a producenţilorŭ de spirtŭ s'a începutŭ tristŭ şi nu s'a terminatŭ nicĭdecum veselŭ. Preşedintele a salutatŭ adunarea c'unŭ discursŭ funebrŭ, ḑicêndŭ, că îndreptarea raporturilorŭ industriei de spirt, *carĭ nu se mai potŭ susţiné*, a devenitŭ o cestiune arḑĕtóre şi în fine s'a primitŭ o *resoluţiune*, care este destulŭ de importantă, spre a atrage generala atenţiune.

Ce vorŭ domnii producenţĭ de spirtŭ? Inainte de tóte ei vorŭ sĕ se urce premiulŭ de esportŭ pe spirtŭ, vorŭ o bonificare deosebită de 10 fl. pe hectolitru si adecă deocamdată pentru 600,000 de hectolitri. Va sĕ ḑică pentru producte brute, carĭ aducŭ ţĕrii celŭ multŭ 8—9 florinĭ (căcĭ pentru producerea unui hectolitru de spirtŭ se cere adĭ materialŭ brutŭ în preţŭ de circa 8—9 florinĭ) pretindŭ marii industriaşĭ unŭ premiu pe esportŭ de 10 fl. Totŭ venitulŭ ce-lŭ dobândesce dér Ungaria, e decĭ mai micŭ decâtŭ premiulŭ pe care Ungaria ar trebui sĕ'lŭ plătéscă, pentru ca productele brute sĕ fiă prelucrate. N'ar fi atuncĭ mai bine, décă productele brute arŭ rĕmâné nelucrate?

In linia a doua pretindŭ marii industriaşĭ, ca spirtulŭ liberŭ de dare pentru *scopurĭ industriale* şi pentru *producţiunea de oţetŭ* sĕ fiă supusŭ dării. „Budap. Tagbl." se pronunţă şi în contra acestei pretenţiunĭ ḑicêndŭ, că nicĭ în statele unde este întrodusŭ monopolulŭ de spirtŭ nu se facŭ asemenĭ esceptiunĭ, şi că de pildă în Elveţia şi în Germania spirtulŭ întrebuinţatŭ pentru scopurĭ de industriă este liberŭ de dare.

Adevĕratŭ, ḑice în fine „Bud. Tgb." că noua lege asupra dărei pe spirtŭ este rea şi că trebue modificată în modŭ esenţialŭ. Dér décă se face modificare, sĕ nu se ajute numai *unei* părţĭ, adecă producenţilorŭ de spirtŭ, ci *toţĭ*, carĭ au suferitŭ până acum, trebue sĕ fiă puşĭ într'o situaţiă mai bună. Destulŭ, că primulŭ anŭ alŭ nouei dărĭ pentru spirtŭ a adusŭ numai desamăgirĭ şi e timpulŭ supremŭ, ca ministeriulŭ de finance sĕ se înţelepţéscă din paguba ce a causat'o Ungariei acea dare.

SCIRILE ḐILEI.

Pentru practicanţii în dreptŭ. Ministrulŭ ungurescŭ de justiţiă, vĕdêndŭ că mulţĭ tinerĭ talentaţĭ, dér fără avere, carĭ au absolvatŭ cu sucesŭ escelentŭ studiile juridice, nu se dedică carierei judecătorescĭ, findcă la începutulŭ carierei lorŭ statulŭ le acordă numai unŭ onorarŭ de 360 fl., cu care nicĭ cele mai modeste trebuinţe nu şi-le potŭ acoperi, a hotărîtŭ sĕ urce onorarulŭ dela 360 fl. la 500 fl.

***

Lipsă de moşe. Ministrulŭ ungurescŭ de interne a adresatŭ municipiilorŭ unŭ emisŭ, care are scopulŭ d'a înlătura rĕulŭ ce resultă din lipsa de móşe în multe comune. Protofisicii orĭ medicii de cercŭ suntŭ îndatoraţĭ, ca în comune, care suntŭ prĕ sĕrace ca sĕ plătéscă postulŭ de móşe, sĕ dea instrucţiune teoretică şi practică la femei potrivite pentru acésta; décă însĕ comuna nu e mai departe ca 75 chilometri de Pesta, aspirantele au sĕ frecventeze cursulŭ de moşitŭ de acolo.

***

Postŭ de magistru postalŭ pentru oficiulŭ postalŭ şi telegraficŭ e de ocupatŭ în localitatea de băi Tuşnadŭ, comit. Ciucŭ, pe lângă contractŭ şi cauţiune de 100 fl., câte trei lunĭ pe anŭ, dela 16 Iunie pĕnĕ la 15 Septemvre inclusivŭ. Léfa: 175 fl., 30 fl. cheltuelĭ de cancelariă, 45 fl. cheltuelĭ de distribuire şi 10% tantieme din venitulŭ brutŭ alŭ oficiului telegraficŭ. Petiţiile se adreséză la direcţiunea poştală şi telegrafică din Sibiiu.

***

Voluntarĭ la honveḑĭ. In urma unei ordonanţe a ministrului comunŭ de rĕsboiu, voluntarii înrênduiţĭ în anulŭ acesta şi născuţĭ în anii 1866, 1867, 1868 şi 1869 au sĕ fiă provocaţĭ a declara, décă suntŭ dispuşĭ sĕ se anunţe pentru a fi împărţiţĭ la honveḑĭ.

***

Restanţele de dare în comitatulŭ Albei de josŭ în cele trei cvartale trecute ale anului 1889, precum a arĕtatŭ inspectorulŭ de dare în adunarea comitatensă, suntŭ: competinţe de timbru şi judiciare 154.391 fl. 34 cr., dărĭ de consumŭ 21.489 fl. 67 cr., echivalentŭ de competinţe 10. 293 fl. 74 cr., dărĭ directe 806.690 fl. 43½ cr. Decĭ restanţele de dare trecŭ peste unŭ milionŭ fl.!

Semnŭ că „bine" stau contribuabilii sub „părintéscă" stăpânire unguréscă!

***

Têrgulŭ de tómnă din Sibiiu a fostŭ în generalŭ slabŭ, póte că şi din causa timpului rĕu. S'au vêndutŭ 9,000 oi, 4,907 vite cornute şi 504 cai. Mai bine le-a mersŭ pungaşilorŭ. Unui ţĕranŭ i-s'au furatŭ 500 fl., unei femei 56 fl.; furturĭ mai micĭ s'au comisŭ destule.

***

Apucăturĭ kulturegyletiste. Din Cluşiu se raportéză că comitetulŭ dirigentŭ alŭ Kulturegyletului a hotărîtŭ, sĕ trimétă Maiestăţii Sale o adresă da mulţămită, pentru că a avutŭ representantŭ la sfinţirea stégului kulturegyletistŭ.

Când şi pe cine a pusŭ Maiestatea Sa sĕ-lŭ represinte între kulturegyletiştii din Gherla? De ce umblaţĭ jupânilorŭ cu mofturĭ? Cum credeţĭ, că Maiestatea Sa ar pune sĕ'lŭ represinte la o societate politică, de maghiarisare, duşmană naţionalităţilorŭ?

***

Turnulŭ bisericei românescĭ din Apahida s'a dĕrîmatŭ, ḑice-se, find-că s'a folositŭ materialŭ rĕu. Foile ungurescĭ din Cluşiu spunŭ, că s'a începutŭ cercetare penală în contra preotului gr. cat. de acolo Eliseu Mogŭ şi în contra întreprindĕtorului constructorŭ Papolczi din Gherla.

***

Sbuciumărĭ kulturegyletiste. In Dobriţinŭ şi în Mişcolţŭ încă sĕ vorŭ înfiinţa filiale kultuegyletiste, ca sĕ fiă şi acolo cine sĕ bată apa în piuă. Mai departe Kulturegyletulŭ a hotărîtŭ sĕ sprijinéscă şi pe actorii ungurĭ ambulanţĭ, şi astfelŭ a învitatŭ pe tóte filialele sĕ cultive şi ele acéstă ramură, adecă în locŭ de a lăsa pe actorĭ sĕ flămânḑéscă optŭ ḑile 'n sĕptĕmână, sĕ le ajute sĕ flămânḑéscă numai şépte.

***

Cine se maghiariséză? După cum arată statistica ministeriului ungurescŭ de interne, în jumĕtatea trecută a anului 1889 şi-au maghiarisatŭ numele 548 familii şi anume: 286 Jidovĭ, 212 romano-catolicĭ, 28 evangelicĭ, 15 reformaţĭ şi 9 greco-catolicĭ.

Cum vedemŭ, Jidovii suntŭ elementulŭ de „sporire" a „patrioţilorŭ", negreşitŭ de dragulŭ geşefturilorŭ! Cei 9 greco-ratolicĭ suntŭ de sigurŭ rutenĭ orĭ alţĭ slavĭ, ér restulŭ cine scie de pe unde veniţĭ şi adunaţĭ.

Sinodulŭ archidiecesanŭ din Blaşiu.

Blaşiu, 18 Septemvre a. c.

După celebrarea la 7 óre a sântei liturgii, la care au luatŭ parte toţĭ membri sinodalĭ, şedinţa a III-a se deschide la 9½ óre. După deschidere se cetesce şi verifică procesulŭ verbalŭ alŭ şedinţei a II-a; după sĕvêrşirea verificării preşedintele comisiunei de 18 espune cumcă comisiunea e gata cu elaboratulŭ sĕu. Inaltulŭ presidiu provócă pe referintele comisiunei ca sĕ dea cetire proiectului de statute referitorŭ la nou înteneiatulŭ fondŭ pentru pensionarea preoţilorŭ deficienţĭ. Cetindu-se acestŭ proiectŭ veneratulŭ sinodŭ îlŭ primesce ca basă la pertractarea specială. Desbătându-se proiectulŭ din punctŭ în punctŭ şi combinându-se cu observaţiunile comisiunei se primesce pe lângă unele modificărĭ şi întregirĭ. Acestŭ fondŭ va purta numele de „*fondulŭ Vanceianŭ pentru pensionarea preoţilorŭ deficienţĭ gr. cat. ai archidiecesei de Alba-Iulia*", pentru perennarea numelui Escelenţei Sale a Prĕsânţitului Archiepiscopŭ şi Metropolitŭ *Dr. Ioanŭ Vancea de Buteasa* care a pusŭ temelia la acestŭ fondŭ prin marinimosulŭ ofertŭ de 5000 fl.

Ca isvóre la înteneiarea acestui fondŭ vorŭ servi:

1. Suma de 5000 fl. donată de Escelenţa Sa Prĕsânţitulŭ Metropolitŭ.

2. Contribuirĭ anuale deocamdată pe terminŭ de 10 anĭ şi anume:

a) dela Escelenţa Sa Metropolitulŭ: 100 fl.

b) dela fie-care domnŭ canonicŭ câte: 10 fl.

c) dela vicariu şi protopopii actualĭ câte: 6 fl.

d) dela vice-protopopĭ şi administr. protop. şi preoţii carĭ servescŭ în gremiu, — luându-se afară preoţii-profesorĭ, carĭ îşĭ întemeiéză însuşĭ fondulŭ lorŭ propriu de pensionare, — câte: 5 fl.

e) dela parochĭ carĭ după venitŭ se împărţescŭ în trei classe câte 5, 3 şi 2 fl.

3. Din oferte şi contribuirĭ benevole.

Inaltulŭ presidiu aduce la cunoscinţă ven. sinodŭ îmbucurătórea scire cumcă onoratulŭ Demetriu *Metea*, parochulŭ, a contribuitŭ suma de 100 fl.

Indată după împărtăşirea acestei scirĭ Revrdss. Basiliu *Raţiu* vicariulŭ Făgăraşului donéză o acţiune de 100 fl. de la „Albina", şi M. On. Demetriu *Cuteanŭ* v-protopopŭ on., admin. prot. al Cichindealului şi parochŭ în Sĕcădate o acţiune de 50 fl. dela institutulŭ „Hunedóra", obligându-se ambii cumcă până ce vorŭ fi în viéţă vorŭ solvi şi taxele regulate anuale.

După acestea alŭ doilea referinte al comisiunei supralăudate cetesce proiectul statutelorŭ referitóre la *fondulŭ viduo-orfanalŭ* înteneiatŭ încă la an. 1838, care proiectŭ e primitŭ de cătră ven. sinodŭ ca basă la desbaterea specială, şi combinându-se cu observările şi amendamentele făcute de cătră venerata comisiune se primesce pe lângă unele modificărĭ şi întregirĭ.

Spre augmentarea acestui fondŭ vorŭ servi:

1. fondulŭ deja esistentŭ care trece peste 90,000 fl.;

2. două din trei părţĭ din contribuirile anuale menite pentru fondulŭ de pensionare alŭ preoţilorŭ deficienţĭ;

3. dela fiă-care teologŭ, care se va căsĕtori cu o fată de laicŭ şi nu de preot archidiecesanŭ câte 100 fl., ér dela acela, care va lua în căsĕtoriă o fată de confesiune streină câte 200 fl.;

4. venitele de pe unŭ anŭ alŭ acelorŭ parochii devenite vacante, unde repausatulŭ preotŭ nu lasă preotésă vĕduvă şi orfanĭ după sine;

5. unele taxe dela promoţiunĭ, şi

6. oferte benevole.

Din acestŭ fondŭ vorŭ fi beneficiate:

a) preotesele vĕduve până atuncĭ până ce vorŭ rĕmâné în statulŭ vĕduviei şi venerându-şĭ onórea soţilorŭ decedaţĭ vorŭ duce o viaţă morală şi esemplară.

2) orfanii preoţescĭ după urmĕtórea scală:

a) cei ce vorŭ învĕţa vre-o meseriă până atuncĭ până ce vorŭ deveni calfe;

b) cei ce vorŭ studia până la finirea studielorŭ;

c) fetele cu crescere bună păna la timpulŭ măritarei sĕu până ce vorŭ deveni maiorene.

d) feciorii, carĭ nu vorŭ învĕţa nicĭ măiestriă nicĭ şcólă, până la 16 anĭ, şi

e) fetele fără de crescere recerută asemenea până la 16 anĭ.

Ambele aceste fondurĭ se vorŭ administra de cătră Ven. Capitulŭ Metropolitanŭ şi despre manipulare se vorŭ da în fiecare anŭ pe cale cerculară raţiocinii formale şi publice.

Cu acestea se închide şedinţa a III la 2 óre postmeridiane fixându-se deschiderea şedinţei a IV-a şi a celei din urmă pe 4 óre.

La 4 óre se deschide şedinţa a IV-a şi cea din urmă. După verificarea procesului verbalŭ alŭ şedinţei premerse la provocarea Inaltului presidiu referintele comisiunei de 9 însărcinate cu esaminarea proiectului referitorŭ la procedura ce e de a se observa spre *stîrpirea concubinatelorŭ*, proiectulŭ e primitŭ de basă pentru pertractarea specială şi avêndu-se în vedere observaţiunile făcute de cătră ven. comisiune se primesce pe lângă unele modificărĭ si întregirĭ, ce a aflatŭ cu cale a le face Ven. sinodŭ archidiecesanŭ.

Ne mai fiindŭ alte obiecte momentóse pentru pertractare *Preasânţitulŭ Archiepiscopŭ* şi *Metropolitŭ* esprimându-şĭ mulţămirea părintéscă pentru adhesiunea, iubirea fiéscă şi zelulŭ ce l'au arĕtatŭ membrii sinodului şi cu acésta ocasiune, recercândŭ pe protopopii archidiecesanĭ, ca şi pe viitorŭ, ca şi până acum, sĕ se afle la culmea sublimei lorŭ misiunĭ, le uréză atâtŭ lorŭ, câtŭ şi celorlalţĭ membri sinodalĭ ca bunulŭ Dumneḑeu sĕ le ajute a se puté reînfórce în deplină sănĕtate la caminulŭ lorŭ sĕ-şĭ afle familiile şi turma sufletéscă lorŭ încredinţată în deplină sănĕtate şi fericire şi cu acestea încheiă sinodulŭ presentŭ.

La acestea cuvinte adevĕratŭ părintescĭ şi înălţătóre de inimă Reverendis. d-nŭ *Basiliu Raţiu* vicarulŭ Făgăraşului într'o vorbire mai lungă mulţămesce Inaltului Presidiu, în numele întregului sinodŭ, în terminĭ fórte călduroşĭ, pentru înţelépta conducere şi părintésca iubire arĕtată cătră sinodulŭ adunatŭ, asemenea şi pentru nepreţuibilele sacrificii aduse în timpulŭ păstorirei sale de peste 20 anĭ pentru prosperarea invĕţământului, înflorirea bisericei şi mângăierea sufletéscă atâtŭ a clerului câtŭ şi a credincioşilorŭ archidiecesanĭ, dorindŭ din inimă ca Escelenţia Sa sĕ mai pótă conduce încă mai multe decenii asemenea sinóde, dintre carĭ celŭ presentŭ e deja alŭ VII-lea.

Aşa ne-amŭ despărţitŭ noi fii credincioşĭ de cătră Părintele nostru iubitorŭ! . . . Fiă ca lucrările nóstre sĕ fiă adumbrite de darulŭ luĭ Dumneḑeu! . . .

Corespondenţa „Gaz Trans."

Ţagulŭ mare, în Septemvre 1889.

De cât-va timpŭ contra preoţimei nóstre s'a pornitŭ unŭ curentŭ de totŭ ostilŭ. In conversaţiunĭ private ca şi în ḑiaristică de câte orĭ numai se dă ocasiune preoţii suntŭ atacaţĭ de unii ómenĭ fără nicĭ o reservă şi consideraţiune, puşĭ fiindŭ în faţa publicului într'o lumină, care numai spre onóre nu le póte servi.

„Nu mai suntŭ preoţii de acum ca preoţii din trecutŭ, carĭ facŭ mândria nóstră istorică naţională", ḑicŭ unii ca Tribuna în Nr. 25 din an. cur.; ér alţii décă óre unde drepturile nóstre suntŭ încălcate, sĕu atarĭ afacerĭ n'ar progresa după voia órecui — numai decâtu-i audi întrebându-se strigândŭ: ce facŭ preoţii? unde-sŭ preoţii? preoţii-'sŭ obligaţĭ, ei au misiunea, lorŭ le încumbe datorinţa . . . . ca şi când ei, şi numai ei ar fi chiămaţĭ a îndeplini tóte afacerile nóstre de interesŭ comunŭ, ca şi când pe umerii lorŭ numai s'ar răḑima tótă fericirea vieţei nóstre publice. Ba, décă cutezĭ a susţiné că cutarĭ preoţĭ şi-au făcutŭ şi-şĭ facŭ datorinţa, numai decâtŭ audĭ ḑicêndu-ţi-se cu ironiă: „ne-ar părea bine décă ni s'ar spune anume în ce modŭ 'şĭ desvóltă acei preoţĭ zelulŭ şi abnegaţiunea lorŭ" — precum face Gazeta în Nr. 78 totŭ din acestŭ anŭ.

Nu scimŭ din ce consideraţiunĭ On. nóstre Redacţiunĭ nu suntŭ mulţămite cu activitatea, ce preoţii de adĭ o desvóltă pe terenele vieţii nóstre publice şi cu atâtŭ mai puţinŭ înţelegŭ ochii cei rĕi, cu carĭ mulţĭ din inteligenţii

noştri mirenĭ cautâ asupra lorŭ; atâta însĕ póte prevedé măcarŭ cine, că aceste — continuate — nu potŭ produce decâtŭ o rĕcélă între preoţĭ şi ceilalţĭ cărturarĭ ai noştri, care ar fi celŭ mai regretabilŭ rĕu venitŭ asupră-ne în aceste timpurĭ de grea încercare.

Intr'adevĕrŭ, preoţilorŭ din trecutŭ li-se cuvine onóre, la amintirea lorŭ trebue sĕ ne descoperimŭ capnlŭ cu respectŭ; pentru că ei, şi numai ei, umĕrŭ la umĕrŭ şi nedespărţibilĭ de porŭ au suferitŭ împreună cu acesta până la fine nenorocirile acelorŭ timpurĭ şi ne-au conservatŭ clenodiulŭ celŭ mai scumpŭ: limba dulce românéscă, cu care ne place a-ne mândri astădĭ; a susţiné însĕ că toţĭ aceia fără escepţiune au fostŭ în totŭ respectulŭ la înălţimea misiunei lorŭ pe când ceştĭ de acum nu suntŭ demnĭ de a mai mânca prescură românéscă e o absurditate, care nu o póte afirma decâtŭ unulŭ care nu cunósce de locŭ relaţiunile vieţii preoţilorŭ noştri de acum, şi cu atâtŭ mai puţinŭ cunósce relaţiunile vieţii nóstre publice. De órece între preoţii de acum ca şi între cei din trecutŭ nu suntŭ de aceia carĭ şi-ar denega limba, ér de carĭ neîncetatŭ lucră şi ostenescŭ pe tóte terenele vieţii comune, de carĭ bĕtrânii abia şi-au adusŭ póte aminte, suntŭ cu multŭ mai mulţĭ. Aşa la Associaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, care e instituţiunea nóstră culturală cea mai de frunte până mai anŭ preşedinte era unŭ preotŭ, şi astădĭ unulŭ din vice-preşedinţĭ érăşĭ e preotŭ. In despărţĕmêntulŭ acestei Associaţiunĭ mare parte totŭ preoţĭ suntŭ directorii. La institutele de creditŭ şi economii „Patria" din Blaşiu directorŭ e unŭ preotŭ. Reuniunea industriaşilorŭ românĭ din Braşovŭ are preşedinte preotŭ. Societatea sodalilorŭ românĭ din Cluşiu e condusă de unŭ preotŭ. La reuniunile femeilorŭ române, conducĕtorii 'sŭ parte preoţĭ. In subcomitetele cercurilorŭ electoralĭ membrii cei mai activĭ potŭ dice că 'sŭ preoţii, şi totŭ preoţii 'sŭ cei mai cutezătorĭ în manifestarea sêmţĕmintelorŭ naţionale despre ce avemŭ esemple recente.

Apoi décă nu toţĭ preoţii 'sŭ preşedinţĭ, vicepreşedinţĭ séu conducêtorĭ la Associaţiune orĭ la atare reuniune séu societate, suntŭ ei conducĕtorii comunităţilorŭ nóstre bisericescĭ singuratice carĭ suntŭ câmpurĭ destulŭ de vaste unde sĕ se pótă desvolta zelulŭ şi abnegaţiunea unui omŭ fiă elŭ chiarŭ şi preotŭ român. Ér încâtŭ aceştĭ preoţi lucră cu zelŭ şi abnegaţiune posibilă în terenulŭ lorŭ de activitate publică se póte convinge măcarŭ cine informându-se dela autorităţile competente séu luându-şĭ timpŭ a percurge comunele nóstre şi a-se informa despre starea lorŭ din anŭ în anŭ fiindŭ cu considerare şi la imprejurările locale. In care casŭ s'ar încredinţa, că astădĭ acestea comune au cu totulŭ altă faţă ca acum 15—20 de anĭ.

Aci în Câmpia proverbială din lipsa lemnelorŭ şi a pietrei şi specifice în protopopiatulŭ Cătinei, zelulŭ cărorŭ preoţĭ îlŭ tragŭ mai tare la îndoială cei dela Gazetă, nu mai de multŭ ca de 15 anĭ încóce fiăcare comună e provĕdută cu astfelŭ de şcólă, care în totŭ respectulŭ nu lasă nimicŭ de doritŭ şi în care se instruéză poporulŭ întru atâta câtŭ astădĭ — se póte dice — în fiă-care comună se află câte 40—50 şi mai mulţĭ individĭ carĭ sciu scrie şi ceti. Bisericele de câţĭ-va anĭ cea mai mare parte s'au renovatŭ precum în Fiscutŭ, Lumperdŭ, Sânmihaiu, Visuia, Silvaşŭ, Ţagulŭ mare, Tuşinŭ, Dâmbŭ, ba, nu mai multŭ, ca de 5—6 anĭ s'au edificatŭ douĕ bisericĭ nouĕ ca în Balda şi Petea şi astădĭ alte douĕ comunităţĭ ca Chiciudiulŭ şi Ormenişulŭ se pregătescŭ cu totŭ zelulŭ pentru edificărĭ de bisericĭ nouĕ. Dela 1885 numai încóce în câteva comune s'au întemeiatŭ fondurĭ de bucate, dintre carĭ unele, ca celŭ din Sânmihaiu, Fiscutŭ, Petea şi Tuşinŭ întru atâta s'au înmulţitŭ încâtŭ astădĭ numĕră mii de metrete din carĭ spre marea uşurătate a poporului — numai astfelŭ scăpatŭ de repartiţiunile îngreunătóre — se solvescŭ salariele docentalĭ şi se acoperŭ alte lipse.

Poftesce cineva unŭ mai mare zelŭ? S'au făcutŭ orĭ se facŭ atarĭ lucrurĭ fără o abnegaţiune a preoţilorŭ? Cine cunósce bine împrejurările materiale şi temporale ale poporului nostru, carĭ l'au făcutŭ a nu mai da nimĕnui nicĭ o para de voiă, nu póte decâtŭ sĕ admire nu atâtŭ zelulŭ şi abnegaţiunea câtŭ mai multŭ pacienţa aceea, cu care trebue sĕ se înarmeze astădĭ unŭ preotŭ vrêndŭ a întreprinde óre-ce de interesŭ comunŭ pentru binele şi prosperarea parochiei sale.

S'au scrisŭ acestea la adresa acelora carĭ nu suntŭ mulţămiţĭ cu activitatea, pe care preoţii de astădĭ o desvóltă pe terenele nóstre de activitate publică.*)

Datŭ în sinodulŭ protopopescŭ alŭ tractului gr. catolicŭ al Cătinei ţinutŭ în Ţagulŭ mare la 9 Septemvre 1889.

Preoţii tractualĭ.

*) Ne reservămŭ a reveni mai pe largŭ la cele desfăşurate în acésta corespondenţă, care atinge cestiunĭ de cea mai mare importanţă. Red.

Incheiarea cursului

de industriă casnică şi de albinăritŭ, ţinutŭ la Frătăuţulŭ nou, Bucovina.

(Urmare)

Cam pela trei óre d. a. onorară esposiţia Archimandritulŭ Putnei, Desideriu *Kosubŭ*, şi demnulŭ şi multŭ stimatulŭ Redactorŭ alŭ „Candelei", părintele Protopresbiterŭ Artemiu *Berariu* cu copii sĕi şi cu alţii.

La trei óre luă d-lŭ *Muşlea*, instructorulŭ, cuvêntulŭ şi ţinŭ următorulŭ discursŭ:

Pré stimaţilorŭ domnĭ şi dómne, şi pré iubiţĭ colegĭ! Décă ne vomŭ întreba, cine e causa, de ne-amŭ adunatŭ noi astădĭ aci într'unŭ numĕrŭ atâtŭ de frumosŭ, vomŭ rĕspunde cu toţii, că ideea pré demnului şi venerabilului parochŭ şi esarchŭ de aicĭ, Iraclie *Porumbescu*, ideea de a se întroduce cursulŭ de industriă de casă la multŭ cercatulŭ nostru poporŭ.

Acéstă idee a părintelui *Parumbescu* a fostŭ salutată nu numai, cum audii şi cum şi vĕdŭ singurŭ, de bărbaţĭ de inimă din Bucovina, ci şi la noi în Transilvania şi credŭ că şi în tóte părţile locuite de fraţĭ de ai noştri românĭ. Acea ideiă demnă de tótă recunoscinţa a părintelui *Porumbescu* m'a făcutŭ, ca eu sĕ'mĭ lasŭ tóte interesele particulare şi sĕ vinŭ, sĕ vinŭ cu inimă frăţéscă încóce la fraţii românĭ, spre a contribuì cu modestele mele puterĭ la realisarea acelei idei. Şi étă, ideea s'a făcutŭ trupŭ! şi ca viuă dovadă şi resultatŭ alŭ acelei idei, ne stă faţă aicĭ mica şi modesta, dér cu privire la scurtulŭ timpŭ de abia patru sĕptĕmânĭ alŭ cursului nostru, credŭ că tótă lauda meritătórea *esposiţiune* a obiectelorŭ lucrate de demnii participanţĭ şi demnele participante ai cursului. Resultatulŭ acesta atâtŭ de — cum dicŭ eu cu totŭ dreptulŭ — laudabilŭ, departe de mine, sĕ adaugŭ, că e meritulŭ meu: elŭ a întrecutŭ activitatea mea de instruitorŭ şi e a se atribui devotamentului şi delului învăpăiatŭ alŭ Domnilorŭ participanţĭ şi domnişórelorŭ participante, cari toţĭ şi tóte au lucratŭ în acestŭ timpŭ scurtŭ cu încordare — potŭ dice, entusiastică.

Mĕ simtŭ decĭ, pré stimaţilorŭ domnĭ şi dómne, fericitŭ, că am venitŭ încóce şi m'am aflatŭ şi mĕ aflu în mijloculŭ domniilorŭ vóstre, carĭ v'aţĭ pĕtrunsŭ de însemnătatea, necesitatea şi folosulŭ unei cestiunĭ cu adevĕratŭ de mare valóre şi totŭ de atare prospectŭ pentru viitorŭ, întru înaintarea poporului nostru atâtŭ din punctŭ de vedere educativŭ câtŭ şi economicŭ. D-vóstră aţĭ pornitŭ pe calea cea mai potrivită şi mai sigură' de a ajunge acea metă binefăcătóre, pentru care totŭ aşa de sigurŭ şi poporulŭ nostru vĕ va fi vecĭnicŭ recunoscĕtorŭ. Acestŭ prospectŭ nu póte altfelŭ, de câtŭ sĕ ne întăréscă puterile şi voinţa nóstră întru a'lŭ urmări nu mai multŭ, de câtŭ cu totŭ acea ardóre şi cu acea rîvnă, care aţĭ arătat'o până acuma d-vóstră, preastimaţilorŭ domnĭ şi dómne, şi succesulŭ e de pe acum asiguratŭ. De aceea venerabilului părinte, carele a jertfitŭ şi jertfesce fără cruţare totŭ ce i-a datŭ bunulŭ Dumnedeu pentru aducerea în viaţă şi înaintarea cestiunei, ce ne-a adunatŭ aicĭ astădĭ la primulŭ pasŭ alŭ lucrării nóstre, dorimu-i viéţă viguróssă întru a continua sprijinirea şi promovarea acestui începutŭ, care sprijinire a arătat'o păn'acum précucernicia sa.

Mai departe aducŭ mulţămire sinceră domnului şi Dómnei *Reuţu*, carĭ în decursulŭ acestui timpŭ n'au cruţatŭ nicĭ ostenélă, nicĭ jertfă, pentru a putea fi cu toţii menajaţĭ în modulŭ celŭ mai mulţămitorŭ.

Totŭ aşa aducŭ călduróse mulţămite Domnilorŭ participanţĭ şi bravelorŭ D-şóre participante, cari din diferite părţĭ au alergatŭ la acestŭ cursŭ.

Mulţămescŭ şi onoratei primăriì comunale locale şi vrednicilorŭ poporenĭ de-aicĭ, carĭ cu toţii ne-au menajatŭ în modulŭ celŭ mai omenosŭ.

Mulţămita mea cea mai cu stimă, Domnilorŭ şi Dómnelorŭ, care au binevoit a ne onora cu presenţa lorŭ în astă di solemnă.

Tóte acestea mĭ-orŭ servì de o scumpă suvenire pentru întrégă viéţa mea şi vĕ salutŭ cu unŭ căldurosŭ *„rĕmasŭ bunŭ!"* şi cu ajutorulŭ lui Dumnedeu *„la revedere la anulŭ!"*

La acestŭ discursŭ alŭ d-lui *Muşlea*, păşì d-lŭ Emilianŭ *Isopescu*, învĕţătorŭ din Frătăuţulŭ vechiu, în mijloculŭ salei şi mulţămì aşijdere în termenĭ aleşĭ şi călduroşĭ d-lui *Muşlea* şi ajutătorului sĕu pentru osebitulŭ sacrificiu ce l'au arătat faţă de noi Românii bucovinenĭ în genere şi pentru participanţii cursului, în parte şi veniră o cale atâtŭ de depărtată şi obositóre încóce, fiă a osteni aicĭ de nou şi încă cu multă indulgenţă către elevĭ şi a le împlinì dorulŭ de mult simtit în inima lorŭ de instruirea-le espertă în industria împletirei şi alŭ albinăritului, la care, finindŭ d-lŭ *Isopescu*, în egulŭ publicŭ erupse în strigăte de „sĕ trăiasca d-lŭ *Muşlea!*"

(Va urma)

Concertulŭ d-şórei Irena de Brennerberg.

Marţĭ séra s'a datŭ în sala hotelului Nr. 1 concertulŭ de binefacere alŭ D-şórei Irena de Brennerberg, fica primarului din locŭ, cu concursulŭ d-lui Stenner şi alŭ orchestrei orăşenescĭ sub conducerea d-lui A. Brandner.

Din cele şése puncte ale programului, trei le-a esecutatŭ concertista pe violină. Incă dela cea dintâiu bucată: *Concertulŭ C-dur* de Paganini, numerosulŭ publicŭ ascultătorŭ s'a pututŭ convinge, că d-şóra Irena de Brennerberg, care a luatŭ premiulŭ I ca absolventă a conservatorului din Viena, e măéstră în purtarea arcului. Incă dela primele trăsăturĭ de arcŭ îţĭ impune chiar tînĕra violinistă prin siguranţa şi prin uşurătatea esecuţiunei. In *Fantasia-Faust* de Sarasate acelaşĭ succesŭ, aceeaşĭ eleganţă şi uşurinţă în mănuarea arcului, care în *Concertulŭ E-dur* de Vieuxtemps, una din cele mai bune bucăţĭ ale acestui compenistŭ, a fostŭ de tótă perfecţiunea în tóte nuanţele, şi cele mai fine şi dificile, câte se cuprindŭ în acéstă frumósă şi grea bucată de concertŭ.

Technica admirabilă, ce a desfăşurat'o concertista în esecuţiunea acestorŭ trei bucăţĭ musicale, te face ne'ndoiosŭ a afirma, că d-şóra Irena de Brennerberg a făcutŭ deja pasulŭ de intrare în rêndulŭ artiştilorŭ în violină.

Publiculŭ a apreţiatŭ după meritŭ talentulŭ concertistei prin nesfêrşite aplause, rechemând'o de mai multe orì, în dorinţa de a mai audi sunetulŭ dulce alŭ viórei în măestra mână a d-şórei de Brenneberg, care a şi esecutatŭ afară de programă unŭ cântecŭ de séră de Schumann şi o mazurcă de Zarzicky.

Fórte succesă a fostŭ orchestraţiunea acompaniamentului celorŭ trei bucăţĭ, lucrare a conducĕtorului orchestrei d. A. Brandner, a fostului primŭi nstructorŭ alŭ concertistei.

Acésta ca şi uvertura de Weber şi simfonia de Beethoven au fostŭ escelentŭ esecutate de orchestră. D-lŭ Fr. Stenner, baritonŭ, a cântatŭ douĕ arii de Gade şi Kremer cu multă precisiune şi a fostŭ aplaudatŭ.

Astfelŭ concertulŭ d-şórei de Brennerberg a avutŭ în tóte privinţele resultatulŭ celŭ mai strălucitŭ, pentru care nu putemŭ decâtŭ sĕ felicitămŭ pe tênĕra artistă, dorindu-i cele mai marĭ isbândĭ în frumósa sa carieră.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS."

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 19 Septemvre. Ministrulŭ de esterne Kalnoky a conferitŭ erĭ douĕ ore cu ministrulŭ Tisza. Séra s'a ţinutŭ unŭ consiliu de miniştri, care a duratŭ mai multe ore. Tisza a plecatŭ adĭ la Leva.

Berlinŭ, 19 Septemvre. Probabilŭ că în urma contrabandei, bóla de gură şi de unghii s'a ivitŭ în întrégă Prusia vestică.

Petersburgŭ, 19 Septemvre. Din ordinulŭ Ţarului, o comisiune constătătóre din inginerĭ va visita grabnicŭ şi acuratŭ căile ferate cele mai importante şi totŭ materialulŭ rulantŭ.

Berlinŭ, 19 Septemvre. Se confirmă, că Ţarulŭ sosesce la 26 curentŭ în Kiel, plécă de aci în 27 directŭ la Potsdam.

Copenhaga, 17 Septemvre. Impĕrătésa a sositŭ aséră în pace cu ficele la Fredensborg.

DIVERSE.

Urmările artei de a flămândi. Se scrie din Lyon, că postitorulŭ Maillard (Lefort), care se rămăşise sĕ nu mănânce şi sĕ nu bea douĕdecĭ de dile decâtŭ apă curată, a muritŭ în hotelulŭ Dieu din Lyon din causa postirei.

Nume periculosŭ. Unŭ anarhistŭ italianŭ din Cagli i-a datŭ ficei sale născute de curêndŭ unu nume de totŭ periculosŭ. Tînĕra petrolistă a viitorului a fostŭ înscrisă în registrulŭ oficialŭ sub aceste trei nume: Dynamita, Melinita, Panclastita. (Numirile a trei materi esplosive).

Semnŭ alŭ timpului. *A*: Ah, scumpă vecină, zacĭ în patŭ, eştĭ bolnavă? — *B*: Trebue necondiţionatŭ sĕ păzescŭ patulŭ. — *A*: Dér ce ai? — *B*: N'am nimicŭ, dér décă nu-lŭ păzescŭ, îlŭ duce bărbătu-meu la oficiulŭ de zălogire.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 19 Septemvre st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.44	Vênd.	9.47
Argintŭ românescŭ -	„	9.40	„	9.44
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.48	„	9.50
Lire turcescĭ - - -	„	10.73	„	9.76
Imperialĭ - - - -	„	9.73	„	9.76
Galbinĭ .	„	5.56	„	5.59
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.50	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	123.—	„	124.—
Mărcĭ germane - -	„	58.10	„	58.30

Cursulŭ la bursa de Viena

din 18 Septemvre st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - -	99.60
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	94.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	99.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	117.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	112.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	104.70
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	104.70
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.70
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	104.70
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	104.70
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	105.—
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	99.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	138.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	128.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - -	83.60
Renta de hârtiă austriacă - - - -	84.35
Renta de argintŭ austriacă - - - -	110.65
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	137.75
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	913.—
Acţiunile băncei austro-ungare - -	315.75
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	305. -
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	5.69
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	9.50½
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	58.62½
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	58.47
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	119.95

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Sz. 5364—1889 tkvi. 160,1

Arverési hirdetményi kivonat.

A brassoi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy Pernea Florea végrehajtatónak Koliban Iuon és neje végrehajtást szenvedö elleni 580 frt. tökekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassoi kir. törvényszék területén lévö, Brassó város határán fekvö, a brassói 3483 számu tjkvben A+a foglalt 4384 és 4385 hr. sz. ingatlanra az árverést 542 frt.-ban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenneb megjelölt ingatlan az *1889 évi Október hó 18-ik napján délelött 9 órakor* ezen kir. tszék irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alol is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-us értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséröl kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Brassó, 1889 évi Iunius hó 8-én.

A kir. törvényszék mint tkvi. hatóság.

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . 6 fl. —
Pe unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

Pe trei lunĭ . . . . 10 fr.
Pe şése lunĭ . . . . 20 fr.
Pe unŭ anŭ . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anŭ . . . . 2 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . 1 fl. —
Pe trei lunĭ . . . . 50 cr.

Pentru România şi străinătate:

Pe anŭ . . . . 8 francĭ.
Pe şése lunĭ . . . . 4 francĭ.
Pe trei lunĭ . . . . 2 francĭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.—	3.40		
Budapesta	8.31	9.20	3.10	6.10
Szolnok	11.20	11.25	7.22	9.28
P. Ladány	2.22	1.04	5.52	11.38
Oradea-mare	4.18	2.30	8.46	1.51
			9.18	2.11
Várad-Velencze		2.35	9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli		2.42	9.44	2.32
Mezö-Telegd		3.00	10.21	2.55
Rév		3.31	11.38	3.38
Bratca		3.50	12.16	4.01
Bucia		4.05	12.54	4.23
Ciucia		4.24	1.57	4.49
Huiedin		4.56	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş		5.26	4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕşel		5.49	4.58	6.38
Cluşiu		6.14	5.26	6.56
	11.05			7.15
Apahida	11.23	6.30		7.48
Ghiriş	12.44	7.29		9.13
Cucerdea	1.27	7.53		10.04
Uióra	1.34			10.12
Vinţulu de susŭ	1.42	8.02		10.19
Aiud	2.07	8.21		10.45
Teiuşŭ	2.26	8.43		11.34
Crăciunelŭ	3.11	9.05		12.11
Blaşiu	3.24	9.18		12.29
Micăsasa	3.54	9.40		1.10
Copşa mică	4.09	9.53		1.30
Mediaşŭ	4.39	10.08		2.14
Elisabetopole	5.11	10.32		2.54
Sighişóra	5.45	11.07		3.35
				4.07
Haşfalĕu	6.12	11.22		5.54
Homorodŭ	7.32	12.31		6.39
Ágostonfalva	8.17	1.02		7.13
Apatia	8.37	1.20		7.45
Feldióra	9.06	1.40		8.32
Braşovŭ	9.45	2.34		
	acceleratŭ 5.32			
Timişŭ	6.17	3.17		
Predealŭ	6.49	3.48		
Bucurescĭ	9.35	9.35		

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerată	Tren de persóne	Trenŭ mixt
Bucurescĭ		7.30	7.30	*)
Predealŭ		12.50	12.50	5.03
Timişŭ		1.19	1.19	6.22
Braşovŭ	—.—	—.—	2.15	7.23
	4.54	2.15	7.07	
Feldióra	5.37	2.47	7.44	
Apaţa	6.15	3.07	8.00	
Ágostonfalva	6.43	3.22	8.29	
Homorodŭ	7.31	3.56	9.07	
Haşfalĕu	9.09	5.07	10.34	
Sighişóra	9.33	5.28	10.46	
Elisabetopole	10.02	5.57	11.09	
Mediaşŭ	11.04	6.19	11.35	
Copşa mică	11.24	6.33	12.19	
	11.39	6.47	11.59	
Micăsasa	11.57	7.09	12.15	
Blaşiu	12.30	7.20	12.43	
Crăciunelŭ	12.45	7.47	12.55	
Teiuşŭ	1.13	8.05	1.07	
Aiudŭ	2.18	8.23	2.11	
Vinţulŭ de susŭ	2.48	8.33	2.33	
Uióra	2.56		2.40	
Cucerdea	3.14	9.04	2.46	
Ghirişŭ	4.01	10.04	3.27	
Apahida	5.28	10.41	4.47	
Cluşiu	5.56	10.57	5.08	
	6.45			8.—
Nădăşelŭ	7.06	11.20		8.36
Gîhrbău	7.22			9.02
Aghireşŭ	7.37	11.54		9.32
Stana	8.03			10.11
B. Huiedin	8.24	12.24		10.51
Ciucia	9.04	12.36		12.16
Bucia	9.20	12.48		12.50
Bratca	9.37	1.03		1.19
Rév	9.55	1.29		2.—
Mezö-Telegd	10.20	1.43		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47	1.49		3.36
Várad-Velencze	10.57	2.04		3.52
Oradea-mare	11.04			4.03
	11.19	3.27	10.50	4.47
P. Ladány	1.19	5.10	1.23	7.30
Szolnok	3.31	7.06	3.29	11.51
Budapesta	6.30	8.40	7,45	9.55
Viena	1.40	1.40	6.05	

*) Comunică numai în fiecare Vinerĭ.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ		3.53	5.36
	2.17	4.29	6.06
Glogovaţŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulişŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborşinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasad.		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăştia		11.—	11.39
Şibotŭ		11.29	12.01
Vinţulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiuşŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32
Vinţulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicĭca	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborşinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulişu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaţ	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42	11.30	7.44
	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Haţegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Baniţa	11.50	3.53
Petroşenĭ	12.30	4.25

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	6.—
Sighişóră	8.56

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.30
Ţagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistriţa	11.—

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	3.—
Ţagŭ-Budatelecŭ	6.49
Murĕşŭ-Ludoşŭ	9.35

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică		2.05	4.35
Şeica mare		2.38	5.05
Lómneşŭ		3.22	5.46
Ocna	8.—	3.46	6.17
Sibiiu	8.35	4.18	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu	2.30	9.10	9.50
Ocna	3.04	9.37	10.14
Lómneşŭ		10.05	10.40
Şeica mare		10.40	11.10
Copşa-mică		11.09	11.35

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Miraşteu	5.21	12.36	6.08
Oşorheiu	5.40	12.55	6.27
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	6.45	12.15	10.20
Miraşteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.31	2.02	12.06
Cheţa	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Pisk

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Notă: Numerii încuadraţĭ cu nii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.